

במה בהמה פרק חמישי שבת

בן.

עין משפט
גר מצוה

ב א מ"י פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ג סמג
לאוין רח טו"ש"ע ח"מ סי' ט
סעיף ד:
ב ב מ"י פ"ג מהל'
מלכים הלכה ח:

תורה אור השלם

- 1 וַיְהִי בְּאֶשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל
וַיֵּשֶׁם אֶת בָּנָיו שְׁפִטִּים
לְיִשְׂרָאֵל: שְׁמוּאֵל א ח א
2 וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכֵּי
וַיֵּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצֵעַ וַיִּקְחוּ
שָׂחָד וַיֵּטּוּ מִשְׁפָּט:

- שמואל א ח א
3 וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה
וְסָבַב בֵּית אֵל וְהִזְלִיגַל
וְהִמְצִיחָה וּשְׁפֹט אֶת יִשְׂרָאֵל
אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה:
שמואל א ז טז
4 וַיְהִי דָּוִד לְכָל דָּרְכּוֹ
(מִשְׁבִּיל יְיָ עִמּוֹ):

- שמואל א יח יד
5 מִדּוּעַ בּוֹיָת אֶת דָּבָר יי
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי אֶת
אֲרוּרָה הַחַתִּי הַכִּית בַּחֶרֶב
וְאֶת אִשְׁתּוֹ לִקְחַת לָךְ
לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הִרְגַת בַּחֶרֶב
בְּנֵי עַמּוּךְ: שְׁמוּאֵל ב יב ט
6 וְאֵת עֶשְׂרֵת חֲרִיצֵי הַחֶלֶב
הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשֵׁר הָאֵלֶּף
וְאֶת אֲחִיק תַּפְקֵד לְשָׁלוֹם
וְאֶת עֲרֹבָתָם תִּקַּח:

- שמואל א יז יח
וַיֹּאמֶר אַחֲרָיָה אֶל הַיּוֹד
הָאֶרֶץ וַיִּשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה
יֹשְׁבִים בְּסֻכּוֹת וְאֹדְנֵי יוֹאֵב
וְעַבְדֵי אֹדְנֵי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
חֲנִים וְאֵנִי אָבֹא אֶל בֵּיתִי
לְאָבֵל וּלְשָׁתוֹת וּלְשֹׁכֵב עִם
אִשְׁתִּי חָיִף וְחַי נִפְשָׁךְ אִם
אֵעֲשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה:

- 8 אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד אֶת
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יי וְלֹא סָר מִבֵּל
אֲשֶׁר צִוָּהוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו רַק
בַּדְּבַר אֲוִרְיָה הִחֲתִי:

- מלכים א טו ה
9 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ אִיפֹה
הוא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל
הַמֶּלֶךְ הִנֵּה הוא בֵּית מִכִּיר
בֶּן עֲמִיאל בֶּלֹד דָּבָר:

- שמואל ב ט ד
10 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד
וַיִּקְחֵהוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן
עַמְיָאל מִלּוֹ דָּבָר:

- 11 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַאֲיֵה בֶן
אֲדֹנָיִךְ וַיֹּאמֶר צִיָּבָא אֶל
הַמֶּלֶךְ הֵנָּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם

- כִּי אָמַר הַיּוֹם יֵשִׁיבוּ לִי בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלָכוֹת אָבִי:
שְׂמוּאֵל ב טז ג
12 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצַבָּא

- הִנֵּה לָךְ כָּל אֲשֶׁר
לְמַפִּיבֶשֶׁת וַיֹּאמֶר צִיבָא
הַשְׁתַּחֲוִיתִי אֲמָצָא חֵן
בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ:

- שמואל ב טז ד
13 וּמִפֶּבֶשֶׁת בֶּן שָׁאוּל יָרַד
לִקְרֹאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא עָשָׂה
רָגְלָיו וְלֹא עָשָׂה שַׁמּוֹ וְאֵת

- בַּגְדֵיךָ לֹא כִבֵּס לְמֵן הַיּוֹם
לְכֵת הַמֶּלֶךְ עַד הַיּוֹם אֲשֶׁר
בָּא בְשָׁלוֹם:
שְׂמוּאֵל ב' יט כה

- 14 וַיְהִי כִּי בָא יְרוּשָׁלַם
לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ
הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא הִלַכְתָּ עִמִּי
מִפִּיבִשֶׁת: וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי

- הַמֶּלֶךְ עָבְדִי רִמְנִי בִּי אָמַר
עָבְדְּךָ אֶחָבָשָׁה לִי הַחֲמוּר
וְאַרְבַּב עָלֶיָּהּ וְאַלֶּךְ אֶת
הַמֶּלֶךְ בִּי פֶסַח עֲבֹדְךָ:

- שמואל ב יט כז-כז

שְׁהִיָּה הָיָה לָדוֹנוּ בַּסֵּנְהֶדְרִין. קָשָׁה לִרְיָ"ק דְּמִגִּילָה (דף יד: ושם) אֲמַרְיִין גְּבִי נָבֵל דְּמוֹרֵד בַּמְּלֻכּוֹת לֹא בְּעֵי לְמַדְיִינָה וְאוֹרֵינָה מְמוֹרֵד בַּמְּלֻכּוֹת הוּא כְּדֹאֲמֵר בַּסְּמוּךְ וַיֵּשׁ לוֹמַר דּוֹלֵי לְרִיךְ לָדוֹנוּ וְלִידַע אֲמַס הוּא מוֹרֵד בַּמְּלֻכּוֹת אֲבָל לְעֵינֵי דְּבִינֵי וְלַעֲשׂוֹת הִלְגַּת דִּין וְלִהַמְתִּין עַד לַמַּחֵר אִין לְרִיךְ וְכֵן מִשְׁמַע דְּבַסְנֶהֱדְרִין (דף לו' ושם) אֲמַר שְׁדֵן דּוֹד אֵת נָבֵל בַּסֵּנְהֶדְרִין מוֹיִסְגֵּרוּ וַיֵּשׁ מַכְרוּ וְגו'.

אֵל הַלֵּב מִיִּחְסָא נְמוֹ
יִמְקִיִּים ²וַיְטוֹ אַחֲרֵי
עֲשָׂה אֲבִיהֶם שְׁהִיָּה
כְּכֹל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל
נֹמֵר ³וַהֲלֹךְ מְדֵי שְׁנָה
וְגִלְגָל וְהַמְצַפָּה וּשְׁפֹט
וְזִלְזָל וְעַל וְיִשְׂרָאֵל

תהא מגורשת מעכשו וצריך לומר
לפירושו דלף על גב דאוריה דא מן
המלחמה התנאי היה שאם לא ישוב
בסוף המלחמה שיהא גט"ל אך קשה
דמתן צמי שאלחו (גיטין דף עג. וסג) מה
היא צאות הימים רבי יהודה אומר
הרי היא כאשת איש לכל דבריה ואם
כן לר' יהודה היתה אשת איש מגורה
וגרסה לרית שהיה מנרש לגמרי
בלא שום מנאי' והא דלמרינן בזהב
(ב"מ דף נט. וסג) מוטב שיבעול אדם
ספק אשת איש ואל ילצין פני חזירו
בזרים מנלן מדור"ל קרי לה ספק
אשת איש" לפי שהיו מגרשים בצנעה
והעולם צורים שהיא אשת איש:
דאמרי' איהו איהו ויהו ויהו ויהו

דמורד במלכות הוה מ'שום
דקאמר וואדוני יואב * ואין נראה
דאין זה מורד שלא היה בלבו להמליכו
ולקרותו מן אלף כמו שפירש רבינו
מאיר דהוי מורד מ'שום דבסיפא
דקרא כתיב ואני אבא אל בימי לאכול
ושמות ולשכב עם אשמי וגו' שדור
אמר לו לעשות ולא ראה לעשות:
רק בדבר אוריה החתי. קשה דהא
איכא מעשה דהסתר בימי
פ"ב דיומא (דף כב:) וי"ל דלא חשיב
ליה דלא הוי כל כך עון גדול וגם שגג:
אלא

רַב בְּנֵי עֵמּוֹן אִי אֶתְּהָא
 וְחִתִּי אִי אֶתְהָא נֶעֱנֵשׁ עָלָיו מֵאִי טַעְמָא כְּמִוֹרֵד בְּמַלְכוּת
 יוֹאֵב וְעֵבְדֵי אֲדוּנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים אָמַר רַב כִּי
 וְשִׁכַּחַת בֵּיהּ בַּר מִדְּאוּרִיָּה דְכֹתִיב (6) ⁸ רַק בְּדִבְרֵי אוּרִיָּה
 מִן דְּרַב אֲדָרְבִּי מִי אָמַר רַב הֲכִי (7) וְהָאֵמַר רַב קִיבֵּל
 וְפָא רַב אָמַר קִיבֵּל דּוּד לְשׁוֹן הֲרַע דְּכֹתִיב (9) וְיֹאמַר לוֹ
 מַר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ הֵנָּה הוּא בֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאל
 שְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְחֶהוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן עֲמִיאל (10) (מִלֵּא) דְּבַר
 יֵא אִי הֲדַר אֲלִשְׁיָן עִלּוּיָהּ מ"ט קִיבֵּלָהּ מִיֵּנִיָּה דְכֹתִיב
 בָּא אִיהָ) בֶּן אֲדוּנִיָּךְ וְיֹאמַר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ הֵנָּה (הוּא)
 אֶל לֵן דְּקִיבֵּל מִיֵּנִיָּה דְכֹתִיב (12) וְיֹאמַר הַמֶּלֶךְ הֵנָּה לֵךְ כָּל
 צִיבָא הַשְׁתַּחֲוִייתִי אֲמַצָּא חֵן (13) (בְּעֵינִי) הַמֶּלֶךְ וְשִׁמּוּאֵל
 חֵן הֲרַע דְּבָרִים הַנִּכְרִים חֹזֵא בֵּיהּ דְכֹתִיב (14) וּמִפִּיבוּשֶׁת
 הַמֶּלֶךְ וְלֹא עָשָׂה רְגֵלּוֹ וְלֹא עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֵת
 תֵּיב (15) וְיֵהִי כִּי בָא יְרוּשָׁלַם לְקִרְאָת הַמֶּלֶךְ וְיֹאמַר לוֹ
 עֲמִי מִפִּיבוּשֶׁת וְיֹאמַר אֲדוּנִי הַמֶּלֶךְ עֲבַדִּי רִמְנִי כִי
 לִי הַחֲמוּר וְאֲרַכֵּב עָלָיָה וְאֵלֶךְ אֶת הַמֶּלֶךְ כִּי פִסַּח
 עֲבָדִךְ

ה' שאין מתנתו מתנה ולא אמר לו אלא על תנאי אם יראה אמת בדבריו:
על

בני שמואל חטאו. במקח שוחד והטיית דין: לחוויסם. שמשיהם
ששוכרין אותן לילך ולהזמין את הנקראים לדין: ולספריהם. לשטרי
צידורין ולאגרות שום: מלאי הטילו על צעלי צבים. ונתינים להן
פרגמטיא לעסוק בה ולתת להם השכר ומתוך כך היה נמשך לבם
לחטאות דין כשצאין לפניהם לדון ויהיו
חטאים: חלקם שאלו צביהם. מעשר
הרשעים הראוי להם שלום היו שאלו
בצביהם ממון שהיו גדולי הדור
ושופטים לא היו מונעים מהם ושאר
לויים עניים מנטערים ולר' מאיר לא
חטאו בהטיית משפט: קופה יסירה.
ויותר מן הראוי: מפנות. זרוע לחיים
וקוצה וזמן לא היו כהנים כ"א מתנות
ללויים והם מעשר וקלא וקלא ומתן
לכהן: ודרשניין ולא שיטול מעצמן

בְּשִׁחִית חֹלִין צַ"ה הַזֶּה (דף קלג)
וְהָיָה לְכָל מַמְנוֹת כְּהוֹנָה וְלִוְיָהּ: דוּד
לַחֲטָא. צִנֵּת שֶׁנֶּע קוֹדֵשׁ שֶׁבִּלְה גַּט:
שֶׁנֶּעֱשֶׂה. לִשְׂכַּח עִמָּה קוֹדֵשׁ שֶׁבִּלְה גַּט
שֶׁהִיא צִלָּה שׁוֹלֵחַ לֵה מִן הַמִּלְחָמָה
שֶׁשֶּׁסָּא יִמּוֹת לֹא תִזְקַק לִיבּוֹשׁ אִי שֶׁמֶל
יִיְהוּדָה יִשָּׁא מַעֲדֵד עֲלָיו וְתַמְעֵגֵן אֲשֶׁר
לֵה שֶׁמֶל יִשָּׁא יִשָּׁא כִּדְאֲמִרֵין לִקְטֵן כֵּל
הַיּוֹלֵא לַמִּלְחָמָה צִיָּה דִּרְדִּי: מִסּוּבָה
נִעֵשׂ וְזוֹ בְּתִקְוָהּ וְלִשְׁלֹשָׁה: שֶׁהִיא לֹד

מסורת הש"ס

(א) זָלַל כְּשֶׁר וְזָק שְׂמֹאל וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ, (ב) חֹלֶיץ קֶלֶב, חֹסֵף סוֹדֵה פִּי־דָם, (ג) כְּמוֹתוֹ מֵהָרָא, (ד) קִדְּוֶשׁ מִנֶּה, (ה) יוֹמָא כֶּה, (ו) זָלַל בְּלֹא, (ז) זָלַל מִלֵּו, (ח) מִתְּהַשְׁבֵּי־לָא, (ט) זָלַל וְיִדְחָה, (י) זָלַל בְּעִינֵךְ אֲדוֹנִיךָ, (יא) זָלַל לְקַרְתָּא, (יב) דְּבִרִּים יִתֵּן, (יג) זָלַל דְּרֵי שְׂמֹאל, (יד) רַשִׁי מִן מִזְרֹר דְּבִשָׁה, (טו) דַּעַת אֲחִימִישָׁה מִסְּפִישָׁה דְּרֵי לֵאלֹהִי קִשְׁטֹה חִיטֵּי מִשּׁוֹם שְׂעוֹרֵי חֵלֶם מִלְּפָנֵי שְׂפִישְׁפִּישֵׁי לְדוֹד בְּמִלְחֹמָה תִּמְחָא, (יז) וְרִשְׁלֵי גִרְסָה וְעַד עֲמֵה הָא מִלְּפָנֵי.

הגהות הב"ח

(א) גבו' לא משכחת ציה רק
בדבר אוריה כל"ל ותיבת בר
מדאורי' דכת' נמחק:

גליון הש"ס

גמ' שהיה לך לדנו
בסנהדרין. ע' מגילה דף יד
ע"ז תוס' ד"ה מורד
במלכות: תוס' ד"ה דאמר
ליה וכו' ואין נראה. עיין
יומא דף סו ע"ז תוס' ד"ה
מחו להכיל:

מוסף רש"י

חלקם שאלו. שֶׁהָיָה
 עוֹלָם בְּיוֹם אֵלֶּה חָלָק
 לְיָהוּדִים כְּגוֹן מַעֲשֵׂר דָּשָׁן, יֵשׁ
 שְׂמֹאלִים בְּפִינָן (חזקוני ע"פ).
 גַּם כְּרִיתוּת כּוֹתֵב לְאַשְׁתּוֹ.
 שֶׁטַּם יָמוּת בְּמַחְמָה יֵהָ
 חַיִּים כְּמִינָם, וְהִי מֵהָ
 אֲרִיזָה בְּמַחְמָה (תּוֹבוֹת ע').
 וְאֵת עֲרוּבָתָם תִּקַּח. וְדוֹד
 לְנֶחֱד מִשִּׁי אֲחִי לִהְיוֹת שֶׁלֶף
 יִחָלְצֵנּוּ לְמַחְמָתוֹם עֲשֵׂינָן.
 (שם). וְאֲדוֹנֵי יָמֵינוּ ז"ל
 מַרְדֵּי, שֶׁקָּרְאוּ אֶתְּנוּ בְּמֵי הַמֶּלֶךְ
 (דוֹשִׁינ'ן ע').

דָּרָדֵר עַל כִּמָּה בְּחִמָּה

מוסף תוספות

א. נמי מוס' הל"ט. ב. א.
לאו, אלא כגון ככל שהיה
אמר, וכן אמר אף נקרא מוס'
והואיל לא יצא טעם
שם דוד בעולם, אמר
הל"ט. ג. ולחקך בוכותו
שכאר חילוי ב"ר.
ד. ת"ר. ה. [חזון]. ו.
מורד במלכות הוא לא
צריך למייתני שכאר
דברי נפשות שדני' בו ביום
לזכות זכרים ושלחיו
לחובות אלא אפילו בו
ביום חלוקת חובות ב'ר
אמר ליונו דאז צריך.
מוס' מניל' ד: ה. הדי
אז חור לבחוקין. ו.
מנעו ט' ד"ס ל' א"ל
ו. ואי אמאי קרעתי ליעל
מנה הדי זה גיטך חליל
אמר מתי וכן שמע
בדפוסתא, אלא א"ת
דאמר מתיחזי הואי אשת
בני גמורה דכפרמי
בכמ' באומר מעט שאני
בעולם פ' יהאי דאמר
המיויל א"ת שיהול מ"ת
אמר דנעתי שיהול שעת
אות קודם מיתחו דהיונו
מפת שהיה אלא בעולם ולא
אמר מתיחזי אלא למעוטי
לדחוי מיתח' כלומר מאותו
אמר א"ת בעולם א"ת
בני. מוס' מנעו ט'.
ז. ונעתי. וכושיה חדר
פ' תלמחמה חדר חנוטה,
והותיה ב' שבט ענייה.